

MARIA JESUS YURRITA ZUMALABE

Arrain-kontserbei
lotutako bizitzia

- MIJOA IBAIAREN LAGUN
- ARBELAITZ ERROTA
- CARITAS: LAN ISILAREN TESTIGANTZA
- "HVD ERAKUNDEAREN HELBURUA ETXEAN JASO EZIN DUTENA EMATEA DA"

ADATS ILEAPAINDEGIAK	943 60 39 45	IÑIGO-BELEN	943 60 37 01
ALAZNE OPTIKA	943 60 31 54	IPARRAGIRRE ALTZARIAK	943 60 39 79
ALBARO DENDA	943 60 33 48	IRIPE ELEKTRIZITATE GAIK	943 60 33 47
ALBOKA OKINDEGIA	943 60 46 73	JOSEBA ELEZGARAI MASAJEAK	630 78 80 59
ALDANA BURDINDEGIA	943 02 92 17	LEAR ARROPADENDA	943 60 37 46
AMALUR EKODENDA	943 60 47 42	LON APRAIZ BOTIKA	943 60 32 50
AMETZA TABERNA	943 60 37 49	LORETXU TABERNA	943 60 37 95
ANAIARTE TABERNA	610 364 676	MADARIAGA PAPERDENDA	943 60 44 23
ANSORREGI OINETAKOAK	943 60 33 42	MANEIRO LENTZERIA	943 60 31 76
ARANZUBI TABERNA	943 60 30 53	MGS ASEGURUAK	943 60 70 22
APAIN ESTETIKA ETA TERAPIA	943 60 42 29	MILA FRUITATEGIA	664 24 44 89

Abenduaren 22an
10 otarra ederren
zozketa

Gabon zorion eta urteberri on!

APARRA - KRESALA	943 60 45 94	MIRUAITZ FRONTOIA TABERNA	943 10 73 96
ARNO OKINDEGIA	677 86 28 19	OLAIZOLA UME JANTZIAK	943 19 50 74
20 m ² ARROPA DENDA	943 60 44 60	PANADERI-BERRI	943 60 33 03
ASTIGARRAGA ANAIK	943 60 40 86	PIPER ARRANTZA DENDA	943 60 48 54
BARE - BARE TABERNA	943 60 42 03	PINPIRIN ESTETIKA	943 02 91 34
BATZOKI TABERNA	943 19 50 76	POTERO	943 60 45 12
BERISTAIN LIBURUDENDA	943 60 34 94	SABINA ELIKAGAIK	943 60 35 43
BODEGOIA TABERNA	943 60 46 23	SAGARMIÑA ERAIKETAK S.L	943 19 22 49
BUCEO EUSKADI	943 19 50 88	SUBELTZ TABERNA	943 60 30 58
CAMPING GALDONA	943 60 35 09	ZELAIETA JATETXEA	943 60 45 95
ERDIKO MERZERIA	665 715 039	ZUBIARAM TABERNA	943 19 51 07
GOITI-BEHERA TABERNA	943 19 50 62	ZUBIXA TABERNA	943 60 32 16
GOTZON ARRADEGIA	943 60 46 02	TXALAPARTA KAFETEGIA	943 60 38 31
IÑARRAIRAEGI EDARITEGIA	943 60 39 38		

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Ingurumena	10
Berria	11
Karenka	12
Literatura txokua	14
Historixa	15
Gizartia	16
Hezkuntza	18
Zorion agurrak	20
Argazki zaharrak	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen-iritzien erantzunkizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale,12 behea - 20830 Mutriku.

Telefonoa
635 748 393

e-maila
kalaputxi@topagunea.com
kalaputxi2001@gmail.com

Bloga
kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea
Mutrikuko Udala
Kolaboratzaileak

Íñigo Andonegi, Josu Ituarte, Josu Larrañaga,
Javi Castro, Aitor Lizardi, IXA sexualitate eskola.

Tirada
2.200 ale
Lege Gordailua
SS-787/01

ISSN
1579-4792

Inprimategia
EUSKALINPRI. Deba
Banaketa
Kalaputxi

iritzixa

DABILEN HARRIARI GOROLDIORIK EZ

Dabilen harrixa, edozein gauza izanda ere, ibilixan hartuko du bere forma, izaera, leuntasun eta mugitzeko gaitasuna. Guk atzera begirakua egin degu "Gure aurrekoak" ekitaldiekin, bai, handik gaurkorako irakaspenak egon badaudelako.

Mutrikuko historiaz alderdi askotatik jardun daiteke. Antolatutako ERAKUSKETAN, arreta ipini nahi izan diogu euskeraz bizitzeko goguari, kultura jardun guztietara eramateko mutrikuarrek egindako ahaleginari. Gezurra dirudien arren, gaur ere erronka berberak ditugula esango neuke, modu desberdinetan, jakina! Esate baterako, abenduaren 1ean Donostian kalera atera ginan argi eta garbi esateko "euskeraz bizi nahi dut". Beste batek esaten zuen "Euskeraz ere bizi nahi dut". Gauzia da nazio normalizatueta burutik pasa ere ez zaiela egiten holako gauzak baina bertan naturala dalako eta gu hori esaten gabiltzala oraindik. Eta... pentsatu ere ez det nahi egin Wert-ek ezarri nahi duen irakaskuntzako Lege atzerakoiak zenbat hauts harrotuko dituen!

Nire harira etorrita, esan nahi dudana da itzela dala mutrikuarrek herrira begira egindako ekarpena euskeraren normalizazioa dela eta: Zenbat jende hartu zuen ardura prentsan herriko berriak presentzia edukitzeko; zenbat andra-gizon arduratu ziran astialdixan, antzerki, jai, dantza, kantu, kirol...euskeraz bizitzeko; Utz dezagun Frankoren gerra parentesi batian; Ondoren berriro poliki poliki burua altxatzen; ikastoletan euskararen irakaskuntza antolatzen, gerora eskoletan euskera ereduak zabalduz joan diranak; gauekoletan alfabetatzen eta herrixan euskeraren presentzia leku guztietan bermatzeko lanetan; Egunkaria sortzen; kultur ekitaldietan, merkatuan, enpresetan, euskeraz zerbitzua... alferrikako ahalegina dana jaso nahi izatea, ezinezkoa. Hau gehiegi luzatu baino lehen, ondorengoa esan beharra daukat derrigor.

Urte sasoi honetan geure buruari galdetzen diogu nola joan den urtea. Balantzea egiterakoan nahi ta nahiez gogoan daukat aurten aitta Xiriakoren ehunurteurrena izan dala eta, herrixan egindakoak: Ekitaldietan aipamenak, goraipamenak, omenaldiak, lanen argitaratzeak, haren belaunaldiakoen ekarpenak azaleratzia (neurri txiki batian)... Antzerkiak, kantuak, bertsoak, jaiak, bigrafiak... zer ez! Egindakua ezin da diruz ordaindu, eta ez zaigu beste behin ere gelditzen, etxekooi, ESKERRIK ASKO DANOI ematea baino. DABILEN HERRIARI ...

Amaia Andonegi Egurbide

Kultura Saila
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara Batzordea

Kaixo Mutrikuko Herria:

Nahiz eta hemen esaten duguna gure aurka joan liteke-ela jakin gauza batzuk agertarazi nahi ditugu herriari. Bakezale eta egiaren bilatzaile garenetik, Mahatma Gandhiren esaldi baterekin hasiko gara, "Akats bat ez da egi bihurtzen, gehiengoak horretan sinisten badu ere"

Orain gatozen harira;

Aurreneko legealdian bezala Udal kudekatean dabilta-ten taldeekin komunikatzen, eta geure neurrien barnean laguntzen saiatzen gara, beti ere jasangarritasunean oinarritutako ikusmira isladata nahian. Eginbide hone-tan orain ere , lehen bezala, zailtasun nabarmenak topatzen ditugu. Nagusiki aurreritziak eta planteamendu estrategiko aldagaitzak indar gehiago omen bait dute Mutrikuk azken hamarkada honetan egin duen aldaketa baino. Dena dela, hau bainoz askoz okerragoa iruditzen zaigu jadanik landuta eta erabakita ematen duten plan-teamendu eta jardueren aurrean; kritika edota ekarpe-nak onartu beharrean, parte hartzea eragozte. Honela; aniztasunaren aberastasunari uko eginez, gestioa era-ginkorrakoa izango den sinismen petralarekin. Hauxe litzateke; gure ustez, harri berberarekin eztopozu egite-ko biderik errezena. Horregatik honen inguruko haus-narketa sakon bat eskatzen diegu gestio zuzenean dagoen alderdiari. Mutrikuk dagoeneko nahiko "harri" dauzka bere sorbaldaren gainean.

GANDHI haundiarekin jarraituz;

"Egiazko aurrerapen sozialak ez datza beharrezko gau-zak gehiagotzean, baizik eta borondatez murriztean; baina horretarako humiltasuna behar da"

B+I-koek gehiengoak non dagoen eta udal mailan dauka-gun indarrak jabetuaz ahal duguna egiten jarraituko dugu. Mutrikuren onerako lan eginaz eta bere momen-tua ausardi handiz beraien konfidantza eskeini ziguten herritarren izenean. B+I hotzez eskatzen dugu gehien-go absolutoa, ez dadilela bilakatu, berriz ere, absolutis-moan. Eta gutxiengoentzat errespetua ez galtzea, demokraziaren oinarri garrantzizkoa delako. Azken fine-an, denborak bakoitza bere tokian ipintzen du eta bene-tan uste dugu Mutriku zulotikan ateratzeko denon lana behar dela eta hala eta guztiz ere...estu.

Gandhirekin bukatuko dugu;

"Egia, egia da nahiz eta gutxiengo batek mantentzen badu... gutxiengo hori bat bada ere"

GORA MUTRIKU Maitia,Guria??? JARRAITUKO DU..

B+I Udal Taldea**30 urte eta hamaika galdera**

30 urte igaro dira Eusko Legebiltzarrak 10/1982 Legea, azaroaren 24koa, Euskararen erabilera normalizatzeko oinarritzakoa, onartu zuenetik. 30. urteurrenaren harira, Udalerrri Euskaldunen Mankomunitatetik (UEMA) haus-narketarako galdera batzuk planteatu nahi ditugu.

Zergatik ez du 10/1982 Legeak euskararen herria bere osotasunean hartzen?

10/1982 Legea euskararen legeetako bat da, eta Euskal Herri zatituaren parte batean sortutako legea da. Hori du berezko akats eta muga. Beste lege bat ere badago, Nafarroan, eta, txarrean, beste bat ere eduki beharko genuke Ipar Euskal Herrian. Herri zatikatua da gurea,

eta, horren ondorioz, euskaldunok ditugun eskubideak bizi garen tokiaren marko juridiko politikoaren arabera-koak dira. Horregatik, euskalduna ez da legezko euskal-dun oso Euskal Herriko toki askotan. Ba al da inon?

Zergatik da 10/1982 lege herrena?

Eusko Legebiltzarrak 1982an onartutako legea ez da gaur egun indarrean dagoena. Izan ere, alderdi politiko-ek gehiengoz (eta ez kontsentsuz) onartu zuten legeari eduki batzuk erautzi zizkion Auzitegi Konstituzionalak 1986an. Hasiera batean, lege horretako artikulua batek, 8.3 artikulua, zirrikitu bat uzten zigun udalerrri euskaldu-noi euskara hutsean funtzionatzeko; betiere, gaztelania-dunen hizkuntza eskubideei inolako kalterik eragin gabe. "(...) udalaren gizarte-hizkuntzazko egoera dela eta, herritarren eskubideen kaltetango gerta ez dedine-an, herri-agintariek, Toki-Arduralaritzaren alorrean, eus-dera bakarrik erabili ahal izango dute."

Auzitegi Konstituzionalak artikulua inkonstituzionala zela ebatzi zuen. Ondorioa? Udalek gaztelania erabiltzeko betebeharra dute, nahiz eta udalerrrian denak euskaldu-nak izan eta inork ez eskatu gaztelaniazko idatzirik. Indarrean dagoen legea herrena da; eta bistan da uda-lerri euskaldunok ibilbide luzeagoa eta eraginkorrakoa egingo genuela herrenka ibili izan ez bagina.

Zergatik ez du Legeak aintzat hartzen udalerrri eus-kaldunen egoera soziolinguistiko berezia?

Legeak ez du aitortzen hizkuntza politika berezitua edota aurrerakoia egiteko gune aproposak daudenik. Adibidez, herritarren %80, %90 edo gehiago euskaldu-nak diren herrietan, zergatik ez da derrigorrezkoa herri-ko medikua euskalduna izatea? Zergatik ez du legeak aurreikusten halako eremuetan, eremu euskaldunetan, badagoela hizkuntz politikako neurri aurrerakoiak har-tzea? Zergatik ez dute amezketarrek herriko medikua euskalduna izateko legezko bermerik?

Zergatik uzten du 10/1982 Legeak euskararen nor-malizazioa borondatearen mende?

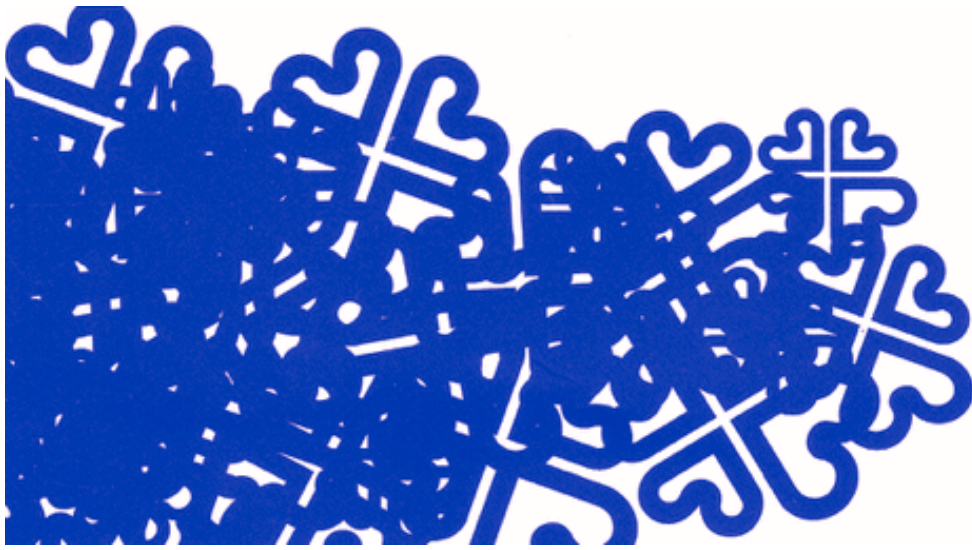
Euskal Autonomia Erkidegotik atera gabe ere, hainbat esparrutan ez daukagu lege eraginkorrik; hau da, lege-rik gabe bezala gaude. Enpresekiko harremanetan, adi-bidez, euskaldunok lege onartuta ditugun hizkuntza eskubideen zerrenda baliogabea da. Joan, bestela, sal-toki handi batera eta eskatu euskaraz atenditzeko. Legearen ze artikulutan oinarrituko zara zure eskubide-ak aldarrikatzeko?

Gure ustetan, legearen izpirituan eta legearen aldeko diskurtsoan borondateak hartzen duen tokia gehiegiz-koa da. Legeak lege izateko, neurri batzuk zehaztu eta neurriak betetzen ez dituztenekin zer egin ezarri behar du, eta, bestela, ez da legea, intentzio oneko adierazpe-na baizik.

Zergatik bultzatu behar dugu herritarrok euskararen normalizazioa?

Legeak lege eta neurriak neurri, edozein hizkuntzaren normalizazio prozesuaren zutaberi sendoen herrita-rren atxikimendua da. Ezin dugu euskararen normaliza-zioan aurrera egin, euskaldunok bultzatzen ez badu-gu. Ezinbestekoa da denon indarrak batzea. Legeek ematen ez digutena edo erakunde batzuek ukatzen digutena, guk geronek aldarrikatu eta eraiki behar dugu, "Euskaraz bizi nahi dut" leloa gure eginez.

UEMAren Zuzendaritza Batzordea

Caritas, lan isilaren testigantza

CARITAS latinetik datorren hitza da eta **MAITASUNA** esan nahi du. 1942an sortu zen eta ordutik hona lan zabala egiten dihardu. Pobreziaren eta baztertuen alde egiteaz gain desberdintasunaren eta bidegabekeriaren biktimak diren guztien alde egiten du. Mutrikun ere badugu **CARITAS** elkarte, eta bere berri jakin asmoz bertako partaideengana jo dugu eta esku zabalik hartu gaituzte.

Ez dute gogoan Mutrikun elkarte noiz sortu zen, baina aspaldiko kontua dela diote...

Oso atzera jo beharko genuke. Nik gogoan dut (dio batek) dotrina ematen hastearekin batera hasi nintzela Caritasen lanean, eta badira urteak! Bolondres lana (diru ordainik ez duen lana) da emakume hauek egiten dutena, zeren, hau ere esan behar da, partaide guztiak emakumeak dira... (bikarioa izan ezik).

Gure lana gure esku dagoen guztia egitea da. Hilean behin batzen gara, guztiok ditugu-eta gure eginkizunak eta betebeharrak hemendik kanpo, askotan denbora ezak ere ez digu askotarako ematen.

Hileko lehenengo eguaztenetan arratsaldeko sei eta erdietatik aurrera egoten gara hemen, elizatzeko lokalean. Etortzen den horren azalpenak entzun ondoren, zer behar duen esaten diogu eta gure esku dagoena egiten saiatzen gara. Behar duen edonork parrokiaren ere jaso dezake informazioa.

Herriak eskualdearekin du lotura...

Eibarrekin koordinatzen gara. Urtean 2-3 batzar egiten ditugu elkarrekin eta partekatzen ditugu gure esperientziak. Herri desberdinak izan arren, askotan arazoak antzekoak izaten dira eta antzeko prozedurak eskatzen dituzte. Bilerak oso argigarriak izaten dira, guztion eskarmentutik

ARRIETA
AUTOZERBITZUA
Eguberri zoriontsua eta Urte berri on!

Aliprox

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

Eguberri on
eta
Urte berri
osasuntsuak

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia
Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

ikasten da-eta. Gurera datorrenaren arazoa guretzat baino handiago bada, zuzenean Eibarra bideratzen dugu, han ondo prestatutako libera-tua dago eta.

Bestalde, lehenengo harremana gurekin izan arren, udal zerbitzuetara bideratzen ditugu beti, gizarte laguntzailearengana. Baldintza batzuk bete behar dituzte: herrian bizi eta errolatuak egotea... eta hori gure eskumenetik kanpo dago. Elkarrekin ere egiten dugu lan zenbait kasutan.

Mutrikuko egoeraren inguruan zerbait aldatzen ari dela uste dute...

Guregana baino udaletxera gehiago hurbilduko direla pentsatzen dugu. Atzeritar asko etorri da Mutrikura eta, hasieran guregana etortzen badi-ra ere, guk udaletxera bideratzen ditugu. Guk denbora batez lagundu ahal diegu, baina behin bidea eginda, eurek eman behar dituzte hurrengo pausuak. Gure esku dagoen guztia egiten dugu eta askotan arazoak gainditu egiten gaitu eta gurea balitz bezala sentitu. Ez da erraza denak gustura lagatzea. Urteekin ikasten duzu zein dabilen egiarekin eta zein ez; adarra jo izan digute, baina ikasten joan gara. Kanpokoak dira gehienbat gurera datozenak. Uste dugu herritar-rak badutela nolabaiteko babesa-edo: familia, ingurua... egoera gogorrean eta estuan egon arren inguruko laguntza jasoko dutela.

Diru laguntzak banatzeaz gain, beste mota bateko laguntzak ere ematen dituzte...

Ez dugu arroparik jasotzen, baina behin edo behin ingurukoenak jaso izan ditugu beharra duenari emateko, baina ez dugu lekuri hori egi-teko ez eta gaitasunik ere.

Aspaldi-aspaldi egiten zen arropa bilketa, baina arazo handia zelako utzi genion egiteari. Egun, Caritasek ere jarri ditu kontenedoreak eta jende-ak bertara eramaten ditu. Oso antolaketa ona dute eta lanpostuak sortzeko ere balio du. Bes-talde, guk arropa hartzeko baleak ematen ditugu. Bale horiek Donostiako Caritaseko dendan arro-pa eskuratzeko balio dute. Janaria ere bana-tzen diegu batzuei.

Mutrikun ez da ikusten hirietan ikusten dena: jen-dea kalean lotan... Horrelako jendea gerturatu izan zaigunean, kiroldegia eskaini izan diogu dutxatzeko, horretarako tratua egina daukagula-ko, bat edo beste joan izan da. Bestalde, toailak edo garbikariak ere eskaini izan dizkiegu.

Jasotzen duten dirua ez dator zerutik...

Urtean lau aldiz eskatzen da elizan Caritasen-tzat. Horietako bi eskualdera bideratzen dira eta beste bi herrirako izaten dira. Hor jasotako diruak ez du askorako ematen, eta eskualdetik jasotzen dugu guk behar duguna.

Nahiko lukete gehiago egin, baina ezin dute, eta atzetik erreleborik ez datorrela esaten dute...

Alde batetik ikusten dugu herri gehienetan beza-la, taldeko partaideen adina gora doala eta gazte gutxi datozela gure tokia hartzera. Arazo latza ikusten dugu hori. Une puntualetan jendea hurbiltzen da eta parte hartzen du, baina hortik aurrera, hau da, konpromezu luzerik hartzeko jenderik ez da etortzen. Jende berriaren premia handia daukagu. Ordu libreak dituen edonork egin dezake hemen lana; beraz, animatu!

Gure konpromezua hilean behingoa izaten da, Gabon bueltan edo zerbait berezia dagoenean sarriago, baina ez da ohikoa.

Gabon bueltan etxetik atera ezin diren edadeko-ak bisitatzera joaten gara, honetan Nagusilane-koek ere laguntzen digute. Iaz ezin genuen arren, urtero joan izan gara Arrasateko ospitale sikiatrikora herritarrek bisitatzera.

Honekin batera eta urteroko ohiturari jarraituz, aurren ere Martuteneko kartzelara bidaltzeko gaiak jasoko ditugu: garbitasunekoak (xaboia-k, txanpuak, gelak...), barruko arropak, galtzerdiak, telefono txartelak (hauek atzerritarrak eskatzen dituzte euren herrialdeetara deitzeko), tabakoa, turroia... guzti horiek Sinboan edo beste lekuren baten jasoko ditugu astebetez, eta emango dugu jakitera.

PAGOAGA S.A.

iturgintza - berogintza - gasa
igeltsaritza - aroztégia

Tel.: 943 74 02 79 - 943 74 05 12
Faxa: 943 74 35 65 / e-mail: pagoagasa@euskalnet.net

San Antolin, 13 - 20870 ELGOIBAR

MUTRIKUKO TANATORIOA

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

GURE AURREKOEK EGINDAKOEI BEGIRA

Irakurzale taldeak azaroan prestatuko ekintzen bidez, prentsaren historia, herriko idazleak, herrian euskararen normalizazioan egindako pausuak, herri hizkeraren ingurukoak... jakiteko aukera egon da. Amaitzeko, altxor izugarria partekatu dute herritarrekin, eta harro egoteko arrazoiak eman dizkiete. Herritarrek han eta hemen zein herrian bertan euskararen inguruan egindako produkzioa batu dute Zabielen, gerra aurreko dokumentoetatik hasi eta gaur egunera arteko biblibidea markatuz: hedabideetan egindako lana, kultur produkzioa, herri ekimenen argitalpenak... tanta asko batuta, dzanga lasai egin eta igerian aspertu arte egiteko moduko itsasoa jarri dute mutrikuarren aurrean.

KORTAZAR AMERIKETAN ERE IRABAZLE

Lehen hasi eta lehen amaitu. Horrela egin du aspaldian Oihana Kortazarrek parte hartu duen lasterketa guztietan. Oraingoan Argentinara joan da, eta han ere areriorik ez duela erakutsi du. K42 Adventure Villa La Angostura-ko mendi maratoian parte hartu du. Lehen igoeran aurrean jarri eta diferentzia handituz joan zen bide osoan; ia 10 minutuko aldea ateratzera heldu zen. Kortazarrek 4 ordu eta 9 minutu behar izan zituen ibilbidea osatzeko. Atzetik, Uxue Fraile euskalduna, Veronica Martinez argentinarra eta Kasie Enman iparamerikarra heldu ziren. Lasterketako irudi ikusgarriak zabaldu ditu Kortazarrek bere facebook-aren bidez.

KOMIKIXA

Josu Ituarte "Pitxame"ren eskutik

SANTA ZEZILIA EGUNEAN MUSIKARIEN PRESENTZIA NABARIA IZAN DA

Mutrikuko Udal Musika Eskolako ikasleak lehenik, eta herriko bandak ondoren, musikarien zaindariaren eguna nota artean ospatu zuten. Herriko musikarien presentzia nabarmena izan zen euren egunean. Bandaren kotzertuan bazkideei Opera gaua-ren CDa ere banatu zitzairen. Bazkide ez direnek ere esku-
ra dezakete; turismo bulegoan erosi daitezke.

HERRITARRAK HERRIAN EROSTEKO KANPAINA EGITEN

Udalak eta Bertanek elkarlanean Erosi Bertan kanpaina prestatu zuten. Horretarako, besteak beste, Biarko produkzio-etxeak egindako hiru bideo motz egin zituzten. Bideo-
etan herriko pertsona ezagunek parte hartu zuten mezua zabaltzen laguntzeko. Bideoak Udalaren web-
gunean daude, eta Udalaren face-
book eta twitter kontuen bidez ere
zabaltu dira.

‘AHOTSAK’ PROIEKTUAREKIN BAT EGINGO DU UDALAK

Euskara Eguna aukeratu du Udalak Ahotsak.com egi-
tasmoarekin bat egiteko. Egitasmoaren helburua
nagusia Euskal Herriko ahozko ondarea eta herri hiz-
kerak bildu eta hedatzea da. Udalak egingo duena,
beraz, ondokoa da: gure herrietako adineko jendea
elkarriketatu, eta euren euskara eta bizipenak jaso
eta herritarren artean zabaltu.

 <p>ileapaindegia</p> <p>Sabanika kalea, 1 Mutriku Tel.: 943 60 39 45</p>		<p>Hondartza kalea, 13 Deba Tel.: 943 19 27 00</p>
---	--	--

MIJOA IBAIAREN LAGUN

25 boluntario inguru batu ziren azaroaren 10ean Mijoa garbitzeko; Saturrarango hondartzan hasi eta Pikupe auzorainoko tartean aritu ziren. Kamioikada bat zabor bildu zuten guztien artean.

Parte hartu zutenen artean - haur, gazte eta heldu- giro bikaina egon zen. Boluntarioen artean, Burumendi Mendi Taldeko kideak eta Udal brigadakoak ere egon ziren. Ordu eta erdiz lanean jardun ondoren, bildutako hondakinak kamioian sartu eta Goiko plazara joan ziren. Bertan Txantxangorri taldeko kideek hondakinekin jolasak egiten zituzten bitartean, Mutriku Zero Zabor taldekoek berrerabilpen tailerrak antolatu zituzten haurrentzat.

Ekimen honen bitartez, "ibai eta errekek zaintzeko eta babesteko ardura denona" dela ohar-tarazi nahi izan zuten antolatzaileek.

-Txantxangorriok ere naturarekin!-

Azaroaren 10a, larunbata. Ez edozein larunbat, ez; larunbat berezi bat, ekintzaz betea. Eta ekintzaz baino gehiago, naturarekiko eta gure inguruarekiko maitasunez.

Zeruan lainoek euriari eusten ari zitzaizkiola izan zuen hasiera lbailagun jaiak Txurruka plazan. Goizeko hamarretarako abiatu zen herritik talde bat Pikupera, Mijoako ibaiaren garbiketa xede zuela. Lan gogorra, baina polita. Eskerrak badagoen gure inguruaz arduratzen den eta inplikazioa azaltzen duen jenderik gure herrian.

Proiektuaren berri eman ziguten lehenengo unetik adostasun osoz aurre egitea eta parte hartzea erabaki genuen, beti bezala, esperientzia herriko gaztetxoekin partekatuz. Erronka onartu, eta guztia prestatzeari ekin genion!

Goizeko hamabietarako Txurruka plazan geunden Txantxangorri Aisialdi Taldeko begiraleok gure bihotzetan jolas sorta handi bat gordeta, eta herriko umeei erakusteko eta transmititzeko asmoz. Baina, plaza zapaltzearekin batera, eguna zaildu egin zitzaigun. Ez zegoen ume askorik eta Txurruka plaza kotxez beteta zegoen, prestaturiko dinamikak nola-bait kolokan geratu zitzaizkigun. Baina Txantxangorriok beti ateratzen dugu indarra nonbaitetik eta, ilusioz beterik ahal genuen guztia egin genuen jai behar bezala burutu zedin.

Birziklatzearen garrantzia aintzat hartuz, zeuden umeekin birziklapen jolas bat egiteari ekin genion.

Kartoiak, kristalezko botilak, plastikozko botilak... hainbat objektu erabiliz, umeek, birziklatze ekintza praktikan jarrita, gauza bakoitza zakarrontzi gisa erabilitako kaxetan sailkatu behar izan zuten.

Tailerrak hasi zirenean umeak bertara hurbiltzen hasi ziren. Zeruak ere ezin izan zuen gehiago. Goiz osoko lehenengo euri tantak erortzen hasi ziren. Une horretan bertan, gainera, jai amaierako montxorra atera zuten!

Pentsatuta geneukan guztia egiteko aukerarik izan ez genuelako penaz baina guztia ebaluatu ostean, pozik gaude. Pozik, beste behin, gaztetxoekin, herriarekin, esperientzia partekatu izanagatik.

Eta zuei, herriko gaztetxoenei, Gabonetako ekintzetan itxarongo diezuegu, urteko egun seinalatuene-tan hiru egunetan zehar burutuko ditugun ekintzetan. Beraz, apuntatu zuen egutegietan abenduaren 26, 27 eta 28a, eta ez egin beste planik! Ez hutsik egin, eta parte hartu!

zure ziztada behar dugu

Axular
musikaria

“**BERRIAK**
aukera eta indarra
ematen digu
gure hizkuntza
eta nortasunarekin
aurrera egiteko.
Zaila egiten zait,
euskaraz ez bada,
mundua ulertzea”.

Euskeraz dan
egunkarixa dalako,
Gaztetxiak zerbitzu
hori ematia inportantia
dala iruditzen zaku.
Modu honetan ere
ematen dio Gaztetxiak
euskerari
bultzadia.

Arantza
MUGAKo kide

Danetatik edukitzea
nahi izaten degu
tabernan, horrela,
datozenak aukera daukate
nahi dutena hartu,
lasai lasai irakurri...
Euskeraz dagoenetatik
"berria" da gehien
gustatzen zaidana
eta horregatik
ipintzen degu.

Abraham
Tabernaria

Izan zaitez
berrialaguna

berrialaguna izan nahi baduzu

www.berria.info/berrialaguna

Postaz: BERRIA. Martin Ugalde
kultur parkea, z/g. 20140 - Andoain

Posta elektronikoz: laguna@berria.info

Telefonoz: 943-30 43 45

berria ^{info}

aparra Erdiko kalea, 29
Tel.: 943 60 45 94

Jantziak eta pitxiak

KRESALA

Barrenkalea, 2
Tel.: 943 60 47 43

**EGUBERRI ZORIONTSU
ETA URTE BERRI ON!**

OKILA

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.
Eguberri zoriontsua!
Txirritxa - Mutriku
Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

Mª Jesus Yurrita Zumalabe

Negoziuetarako begi fiña euki deu aspalditxik Maria Jesusen (1924) famelixak. Yurrita eta Mauleon abizenak entzun eta hainbat lanbide etortzen zakuz burura, gehixenak arraiñaren industriari lotuta dozenak. Txikitxatik etxian entzun eta bizitxakuk azaldu diguz Maria Jesusek zehaztasun handiz. Oraiñaldixa iraganarekin alderatzen dakixen pertsona horretakua degu yurritatar hau.

Mauleon etxian bizi zera; famelixaren etxia, ezta?

Bai, horreitxio esaten ziguen "Mauleonenekuk". Hau zan Hotela amonana, Hotel Mauleón.

Gure birraitxona zan Mauleon, Jose Miguel Mauleon, naparra zan bera, Etxarri Aranazkua. Etortzen zan oli-xua eta ardaia saltzera, manduetan, ia noiz aillatuko zian harek! Eta gustatu zakon hau terreno hau eta esan zoan jakin ein bihar det zeñena dan eta eosi ein zoan terreno dana. Gure aitxak esaten zoan dirua ekartzen zeuela galtzetiñian, ontzako urriak, asaltantiak zozen-eta. Naparruatik etorri zan eta ez zakixan arraiña eta atuna zela ipintzen zan, da ikasi ein ei zoan, fabrika baten sartuta eta gero 1867xan ein zoan edifikatu hau

hotel hau eta atzian fabrikia arraiñena. Etxe atzian dakau kanteria ederra eta kanterako harrixakin do etxia eginda, eta gero atze partian ein zeuen kontserba-fabrikia, urtiekin Conservas Yurrita izango zana.

Hotela martxan ezagututa zoz?

Ez, nik ez noan hotela ezagutu, ni txikixa nitzan amona (Francisca Mauleon) hil zanian. Amona hil zanian famelixak egin zoan Donostian iriki hotela, Hotel Excelsior, Getaria kalia, eta hemengua egin zeuen itxi.

Baiña gure amonak, sasoi baten, bere bi alabakin hemen bizi zan, eta gero neskamiak jun eta etorri ibiltzen zian zerbitzen; hemen hotelian bodak eta komuni-xuak ematen zeuen. Goixan zian habitaziuk, eta tinbreik-eta zela ez zauan, ba kanpanillakin ibiltzen zian. Eta orduan zela ez zauan automobilikan dilijentziak zozen, zaldixakin. Hemen gero etxe txiki bat egin zeuen eta han zakezen zaldi guztiak zaintzen zitxuen gizonez-kuakin, aitxak esaten zoan zortzi-hamar baziala. Geure amonak ez ei zoan ezautu automobilik. Orduan, jende aberatsa etortzen zan Madriltxik-eta, eta balneaixuetara nahi izaten zeuen jun: Altzolarra, Zestoara...

BARE - BARE
TABERNA
gosariak, pintxoak, bokatak...
Gabon zoriontsu eta urte berri oparoa

Etxere LORE - TOKI
LORAZAINTZA LANAK,
opari, ezkontza, hiletetarako...
lore eta landare eskaintza zabala
Tel.: 943 60 39 97

Txikitxatik etxian kontserba-fabrikia ezagutu dezu, ezta? Zeiñek erosten zoon fabrikarako arraiña?

Gure aitxa juten zan Kofraira, bolia botatzea. Ohetik ere entzuten zoon geure aitzak bentalekuko kanpai txikixa. "Maria Jesus, deitxu ia zein barku sartu dan". Nik deitzen noan eta Pedro Ulaziak igual esaten zian "esan aitzai ederra dala antxobia, Italiara bialtzeko modukua". Guria "lau" zenbakixa zan. Konparaziotako, antxobia nahi bazendun hartu merkio zan, ez orain bezela. 49, 48, 47 juten zian kantatzen, 46 eta gure aitzak rrál botatze zoon bolia, eta Pedro Ulaziak esate zoon "número cuatro, Yurrita". Dana, barku dana hartzen det. Eta igual ba hiru edo lau milla kilo izaten zian, izan ere, barkuak askotan xaka-xaka egindda etortzen zian.

Eta behetik gora, Mauleonera arraiñak ekartzeko, lehen izaten zan ganaruakin, karruan. Idi haundixak etortzen zian gorutz, Hilario Patxuelas, San Juan Txikixane-kuak... Askotan idixei akulua sartutzen biltzen zian, "Aida irixa, aida!"; eta gixajuak jun ezinda. Bustori eta guri ekartzen zigun. Gero, nik hogeta... urte nakazela hasi zian kamionak.

Zeintzuk ziran kontserba-fabrikako lanak?

Lelengua antxobia izaten zan, udaberrian. San Josieta-k barkuak hasten zian antxobia ekartzen. Txiki hori izaten zan filetietarako, pixkat merkio izaten zan, baiña hori haundi-haundi hori ipintzen zan latetan eta Italiara saltzen zan. Saretako antxobia zan onena, sarian harra-patzen zeuena, ardorakua. Gabaz hartzen zeuen hori. Portutik ekarri eta egurrezko tiña haundixetan gordetzen zan, eta hara bota ahala andrak gazitxu egitxen zeuen eta mueria gehitxu, bestela antxobia alperrik galtzen zan-eta. Gero, urrixan edo zemendixan hasten zian filetietan. Lan hortan andrak ibiltzen zian, fileterak. Mahai-xetan jarritxa, trapo batekin bere gatzeta-eta kentzen zakon eta dana garbi-garbi utzi, gero atzeko ezkardia iriki eta kutxilluakin bizarrak-eta kentzen ziran.

Harek ezkutatutakuan, atuna hasten zan. Karruetan ekartzen zeuen eta lurrera bota, gero aparato handi batekin kokota kentzen zakuen. Tajadak aterata mahai-xetan gatz pixkat eman eta han euki eta gero prikitzera. Paillak ibiltzen ziran, prikitzaille haundixak, zartagiñen modukuak. Prikitzaillak gizonezkuan izaten zian, San Juan Txikixaneko Sebastian zabillen gurian prikitzaille. Gero andrak eitxen zeuen azala-ta kendu, garbi-garbi eta sartzen zian latetan, gero biñagria botatzen zakon gaiñetik.

Atuna amaitxutakuan txitxarrua, berdela, eta papardua ere preparatzen zian. Txitxarro haundi hori ere ondo saltzen zan, merkia zan gaiñera. Papardua egitxen zan

prikitsu eta gero azala kendu, azal haura txarra zan-eta. Gero atuna bezela preparatzen zan, prikitxuta.

Arrain hori, nun saltzen zenduen?

Antxobia Italiara saltzen gendun, dana. Barkuetan bialtzen gendun, guk Bilbora, Abrara, eramaten gendun, eta han barku haundi-haundi bat egoten zan, ta han sartzen zian danak.

Belaixe saltzen zan, eta toki bakoitzian, Genovan-da, ordezkariha eukitzen gendun.

Atuna Espaiñian saltzen zan, Zaragozan, Madrillen... Bartzelonan ere bai, eta leku bakoitzian gendukan ordezkariha.

Maria Jesusek Yurritatarren sekretu baten berri eman zigun: Prikitxutakuan atunai, biñagriakin batera gure amonak erramu orritxo bat ipintzen zion, eta harek gusto espeziala ematen zion. Eta Zaragozako ordezkarihak deitzen zigunian, "el atun que han mandado ustedes sabrosísimo y muy rico" eta gure aitzak guri: "ez esan iñoi ere, hori gure aman sekretua da-ta".

Hainbeste langille egonda, zelako girua egoten zan?

Giro alaixa egoten zan jeneralian; lehen, fabriketan-eta dana zan kantua, gero radixua ipiñi gendun, eta fileterak-eta haren kontuan lan asko egitxen zeuen.

Langille asko ibiltzen zan gurian, antxoba sasoian maiñelen alabak eta umiak etortzen zian buruak kentzera. Gure aitxa eskolara juten zan eta eskaten zixuen utzitzeko mesedez arra-tsaldian umiak lanera juten.

Meixendatzeko atsedendixa ere momentu alaixa izaten zan. Sobratzen zian atun puxketak zela ezin zeikezen latan ipiñi obreruei ematen giñon meixendatzeko, eta ni izaten nitzan ipintzaillia. "Etxeko andria... —esaten zien neri— ipiñi!". Bai, ipiñiko det; eta eukitzen zeuen ixa ordubete meixendatzeko. Arraiñ pusketak ipintzen nitxuan eta baratzen gendukan kipulia txikitxu eta olixua eta biñagria nahastan ipintzen noan eta beuron tenedorakin eta beurok ekarritxako ogixakin jaten zeuen. Gero, gure aitzak ardaua ekartzen zoon, pixkat bedeinkauta eh!, ura botata, bestela mozkortu egingo zian, eta ez zeuen lanik egingo.

Orain krisixan egongo gera baiña orduan ere sekantza handixa zauan Mutrikun, eta lan-eske etorritxako obrerak atetik kendu ezinda ibiltzen giñan. Egunian-egunian pagatzen zakuen obrerai, geure zain egoten zian dirua hartzeko, harekin afaltzeko. Bizimodua makala eta probria zauan orduan eh! Umiai gitxio pagatzen zakuen. Aitxak esaten zian zenbat eta bixok ibiltzen giñan pagatzen, orduan eukiko nitxuan nik hamazazpi-hemezortzi urte.

Josu Larrañaga Arrieta

GOTZON ARRANDEGIA

Gabon zoriontsu eta urte berri on!

Gotzon Elizagirre
Felix Txurruka, 2 - Tfnoa: 943 60 46 02 / 943 60 36 59

KALBAIXO JATETXEA

Eguberri zoriontsua
eta
Urte berri on!

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

NARRAZIOEN OROIMENA

Egin dezagun atzera. Euskal literaturaren marjina-zio garaietara. Euskarak museoan sartu eta ez irte-teko asmoa erakutsi zueneko garaira. Edo, hobeto, egin dezagun hori baino hogeita hamahiru urte atzera: 1979. Hogeita bat urte eskas euskal literaturak modernizaziorantz salto egiteko asmoa erakutsi zuenetik eta modernizazio hori aurrera eramateko xedea erakutsi zuten idazle berriek hasierako kimuak ematen hasiak ziren. Tartean zen Pott banda, esaterako, lehen aldiz literatura euskaraz idazteko asmoa zuena, artean gazte eta berdea. Gaztetasunean, hizkera gurea eta berria aurkitu edo sortu nahian. Horrela idatzi zituzten lehen poemak eta ipuinak. Eta urte hartantxe argitaratu zuen Sarrionandiak lehen ipuina, "Figlio di cane". Eskerrik asko. Ipuinak sortzen, sariketak irabazten jarraitu zuen, azkenean euskal ipuingintzan eta literaturan mugarri izango zen Narrazioak hura argitaratu arte. Hamarkada amaitzerako jada plazan zituen beste bi ipuin liburu, ipuingintzaren aroa utziz horrela, itxuraz.

80. hamarkadako Sarrionandiaren ipuingintza osoa biltzen du berriki argitaratutako Narrazio guztiak honek. Euskaldunaren eta langabeziaren garaia. ETaren eta heroinaren urte gogorrenak. Ipuin liburuan, oster, ez da halakorik asko sumatzen. Bere garaian ipuinokin gozatu zutenek ez dute gehiago-

rik, ez gutxiagorik jasoko liburu honekin. Ez dakit ipuinentzat edo gizartearentzat, zeinentzat den ona eta zeinentzat txarra.

Lau zati nagusitan banaturiko liburua da: "Hasierak", "Narrazioak", "Atabala eta euria" eta "Ipar aldeko orduak". "Hasierak" delako atalean 1979tik 1981era idatzitako hiru ipuin jasotzen dira, eta beste hiru zatiek aurretik argitaratutako liburuetakoa ipuinak dakartzate, hamarna bakoitzean. 33 ipuin, beraz, espazio-denbora aniztasuna, fantasia eta hizkera poetikoz gainezka, Sarrionandiaren lanak hutsik egin gabe azaleratzen dituen testuartekotasuna, kultismoa eta euskal eta erdal kulturen arteko gurutzaketa fin eta naturala presente direla, nola ez. Horrela Ginebra erregina eta Merzlin azitia Durangon, sirenaren maitale bilaketak, funtzionario kafkiarrak, marinela zaharraren begi hordiak... denak nahasten zaizkigu aniztasuna nagusi duen ipuin liburu sorta honetan.

Bere garaian ipuin liburuok banaka irakurri zituztenek orain bertsio hau berriro irakurritz, ordea, sentituko dute dezepziorik. Galdu dira keheak, desagertu dira miarmak... Euskara estandarrak jan ditu guztiak, Sarrionandiaren hizkera berexi eta poetikoago egiten zituen ezaugarri nabarmenak. Ez dio horrek, ordea, indarrik kentzen liburuari, berriztatu baizik, eta ipuinok hogeita hamar urtean zahartu ez direla berretsi. Idazleak berak egindako zenbait aldaketa dakartzate, gainera. Aurretik Narrazioak irakurri dugunok konturatu gara, bederen, Sarrionandiak Mirenen lankide gazte lodiari ostu ziola "Amodio fantasia" hura edo Afrikako gerlari buruz jardun zuela gazteak tabernan, badaezpada, kalatxoriak tristeagoak baitira gerrak baino.

Zaharrak berri, beraz, eta orain hala bada, luzarozan izango direla dirudi. Testuartekotasuna, are barne testuartekotasuna ere, zita apokrifo zein errealak... dena nahastuta agertzen zaigu, hamar urteko ibilbide bat itxi eta akordatzeko asmoz beharbada, hamar urte 35 fairy poto baino zerbait gehiago baita. Eta ez da oraingoan azalpenik (ezta bera ere, Jean Baptiste Hargous, huts tamal baina ulergarria), hogeita hamar urte ostean zerbaitxo bat gehiago baitakigu, ez ala?

Luigik eguzkia ezkutatzen ikusi zuen hartatik hasten dena idatzi behar zen liburu batekin amaitzen da. Xabiartxoren azal hura bezala, hamar narrazioidun liburu bateko azken ipuina hamar narrazioidun beste liburu baten erreseina dela, hamar narrazioidun beste liburu horretako azken ipuina, halaber, beste hamar narrazioidun liburu baten erreseina izanik. Edo hala behar luke behintzat. Oroimena iragana baita, baina desira beti izango baita etorkizuna. Eta hogeita hamar urtean idatzi gabe egon bada, ez baititugu soilik beste hogeita hamar urte izango idatzi behar zen hura idazteko.

Aitor Lizardi Ituarte

Gure errotrak

Arbelaitz errota

Mijoa errekan gora eginda bigarren errota zen hau. Gaur egungo *Arbelaitz handi* etxea baino gorago egon zen *Arbelaitz errota*, Etxeberri baserriaren aurrean, erreken ezker aldean. *Pikupe* izeneko etxe-multzoa dago gaur egun XX. mendearen erdialdera arte errota egon zen tokian.

la lehen aipamenetik errota eta baserria agertzen zaizkigu bertan: *Hormaerrota* (1551) edo *Ormaerrota* (1627) izena zuen errotrak eta *Orceriagoca* (1637) gertu zeukan etxeak. Gero, denborarekin, jabearen abizena hartu zuten, bai etxeak (*Arbelaiz*, 1735), bai errotrak (*molino de Arbelaiz*). Beraz, etxearen ateburuan idatzita dagoenari kasu eginez (1757) garbi dago askoz berriagoa dela *Arbelaitz Handi* etxea. Gaur egun ere, zutik dirauen etxe eder honetatik bereizteko “Arbelaitz menor” izendapena agertzen da dokumentazio idatzian, desagertutako etxe zaharra izendatzeko.

Hormaerrota izenak aspaldiko garaietara garamatza, Mutrikun etxe gehienak nagusiki egurrez egiten ziren garaira, hain zuzen ere. XVI. mendean (edo lehenago) eraikitako errota hori harriz eraiki zuten, hortik

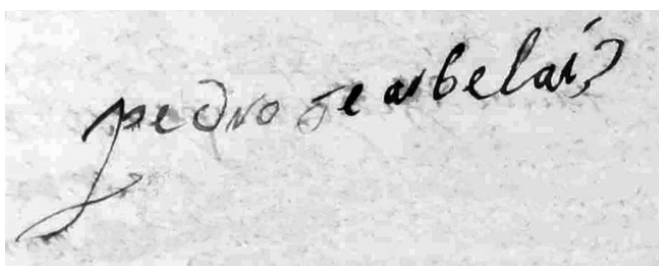

Arbelaitz Handi

izena: ‘horma+errota’. *Orceriagoca*, berriz, izen ezin bitxiagoa da: Alfontso Irigoien hizkuntzalariaren iritziz, toponimo itxuran estratifikatutako esaldia dago horren azpian. Gaztelaniazko “a qué estás esperando ahí” esaldia dago bere ustetan (“hor zeri hagoka”). Adituek “satznamen” edo *esaldi-izena* deiturikoa.

Esan bezala 1551. urtekoa da Hormaerrotaren lehen aipamena, udal-mugarteak bisitatu zirenekoa. 1577an Francisco de Apallua ondarrutarrak Jacobe de Ybasetari saldu zion erroteren erdia 400 dukat ordainduta; beste erdia, Joan Ochoa de Berriatuarena zen.

1627an, Francisco de Alegriak eta Maria Juan de Galdonak errota erdia eman zioten errentan Pedro de Arbelaiz-i lau urterako, urteko 8 anega gariren truke. Beste erdia Ondarroan bizi ziren Lorenzo de Brevilla eta Elena de Apalluarena zen. 1637an, 550 dukat ordainduta, errota erdia eta *Orceriagoca* etxea erosi zizkien Brevilla-Apallua andre-gizonei ordura arte erreteroa izandako Pedro de Arbelaizek. 1653an testamentua egin zuen *Orçeriagoca* etxean Pedrok, eta aipatzen duenez presa berria egin berri zuten erroterako. 1661ean hil zen Pedro de Arbelaiz.

1692an errota erdia eman zion errentan 6 urterako Anastasia de Ibarburu alargunak Joan Baptista de Yramateguiri, urteko 6 anega gari eta 2 kapoien trukean. 1755ean Francisco de Yramateguik eta bere anai-arrebek Juan Joseph de Yturribalzagari (Oñako Baroia) saldu zioten Arbelaiz etxea eta Ormaerrotaren erdia. 1756an beste erdia saldu zion Luis Lorenzo Ibarburuk Oñako Baroiari, errota erabat hondatuta egonda ez zebilelako.

1848an konponketa handia egin zioten erroteri. 1861ean Josefa Feliciano Velezek, Joaquin de Urreiztieta kapitainaren alargunak 17.000 errealekin truke saldu zion “Arbelaiz menor” errota Bergarako Jose Maria de Guerricabeitia abokatuari.

Bi harri joko (gaineakoak eta azpikoak) izan zituen errota honek: 1631. urtean batzuk garirako eta besteak arto eta artatxikirako ziren, ‘para moler maíz y borona’. 1756an ere lau harri zeuzkan.

1954ko ortofotoaren (GFA) arabera Burgo aldetik jaisten den errekatxotik hartzen zuen ura, dena dela, Isasigoiko baserriko Sebastian Ituarte esan digunez, Isasibeko ondoan Mijoa errekan egondako presa eza-gutu zuen berak; angulak eta aingirak harrapatzen zituzten bertan. Agian, bi tokitatik hartuko zuen ura.

Javi Castro eta Josu Larrañaga

“HVDren helburua etxean jaso ezin dutena ematea da”

Uztailaren hasieran, lau gazte irten ginen Euskal Herritik Venezuelara bidean, uda beste modu batera pasatzeko asmoz boluntario lanean. Abioiko orduak elkar ezagutzeko aprobetxatu genituen eta, konturatu ginenerako, itsasoaren beste aldean geunden. Aireportuan jaso eta zuzenean eraman gintuzten lan egingo genuen HVD gobernuz kanpoko erakundeak dauzkan harrera-etxeetako batera. Erakunde horrek lau harrera-etxe dauzka Caracaseko hainbat lekutan, 8 urtetik 25 urterako neska-mutilentzat. Lehenengo egunak erakundeak egiten duen lana, bertako langileak, harrera-etxeak eta haurrak ezagutzeko izan ziren.

Bertakoen bizimodua

Eguneroko lanean laguntzen genuen bitartean, gure artean genuen jendearen bizimodua ezagutzen hasi ginen. Horrelako lekuetan bakoitzak bere istorio propioa dauka; adibidez, bertako askok ez zeukaten aitari eta anai-arreba asko zituzten; beraz, beraien ama baldintza ekonomiko eskasekin saiatu behar izaten zen familia aurrera ateratzen. Gainera, kontuan hartu behar dugu pobrezia, biolentzia, droga, tratatu txarrak eta beste zenbait arriskuz inguratuta bizi direla. HVD erakundearen helburua etxean jaso ezin dutena ematea da: hezkuntza eta ikasketak, bizitzeko etxe duin bat, egunero janaria mahaian, baloreak, inguru bakesu bat eta, batez ere, beraietaz arduratzen den norbait. Ikasketetan ahal den guztia aurrera egin eta

malandro ez bilakatzeko (malandro esaten zaie Venezuelako hain ugariak diren gaizkileei, asko oraindik haurrak).

Harrera-etxeetan gure adin inguruko jendea ere bazegoen, erakundeari esker unibertsitatean ikasten ari zirenak. Haiek ere beraien bizitza kontatzen ziguten. Oso berezia izan zen lagun batekin garagardo bat edaten nengoela bat-batean kontatzea bost urterekin kalean diru eske ibiltzen zela, dirurik ez bazuen lortzen kalean geratzen zela, gurasoek tratatu txarrak ematen zizkietela, ez zieten jaten ematen... Harrigarria, agian, beraien kontatzeko era zen, normaltasun osoz kontatzen baitzizkiguten guretzat oso gogorak diren gauzak, baina azken finean horixe da bizi izan duten haurtzaroa eta beraientzat normala dena. Horrelako elkarrizketek gure bizitza beste era batera ikusarazten digute.

Udalekuak

Udako oporretan, haur eta gazte haiek beraien etxetara itzuli ezin zirenez, gure lana beraientzat hilabete bateko udalekuak prestatzea eta aurrera eramatea zen. Hala, beraien oporrak inguru egoki batean igaro zituzten.

HVD erakundeak mendian zeukan eremu batean hasi genituen udalekuak. Harrera-etxeetako zaharrenak monitoreak ziren eta haurrak parte-hartzaileak, gu, ordea, bertako koordinatzaileak ginen, hau da, beste aginduek eman behar genizkienak eta dena ongi joa-

Camping

Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

*Gizonezkoen
ileapaindegia*

IMOTZ

Urte berri zoriontsua!

Erdikokale, 34 - behea MUTRIKU Tel.: 943 60 41 62

teaz arduratzen ginenak. Okerrena da inoiz ez ginela horrelako lanetan aritu eta bat-batean ardura hura geneukala. Lehenengo egunak ez ziren oso politak izan, baina gutxika gure lekua egiten joan ginen “beste-teen etxean aginduz”.

Egunerokoa kanpamenduan

Egunero goizeko 7:00etan esnatzen genituen haurrak, gu zertxobait lehenago altsatzen ginen prestatzeko. Ondoren, ereserkia abestu, errezatu eta gosaltzera. Goizetan, gaztelera eta matematikako klaseak izaten zituzten; izan ere, askok ikasketetan arazoak zituzten eta laguntza berezia behar zuten. Tartean eskolatu gabeko haurrak, irakurtzen berandu ikasi zutenak edo hainbat urte atzeraturik zihoazenak zeuden, aurrez esan bezala bakoitzak bere istorio propioa zeukan-eta.

Arratsaldetan eta gauetan, ordea, jolasak eta tailerrak egiten genituen, ohiko udalekuetan egiten diren bezalakoak. Zorionez, eremua oso ongi egokitua zegoen: futbol eta saskibaloiko kantxak, pizina eta jolasteko zelai egokiak naturaren erdian, baina materialez, ordea, nahiko motz ibiltzen ginen eta zegoenarekin aurrera egin behar izaten genuen. Denera jolas pila bat egin genituen: antzerkiak, mozorroak, tailerrak, irteerak...

Aipagarriena, agian, Bailoterapia zen, edozein momentu eta lekutan gai ziren dantzan hasteko: salsa, batxata, merengea, regetoia... Batek esaten

zuenez, “euskaldunoi jaiotzean makila bat sartzen digute bizkarrean” eta ondorioz gaizki egiten dugu dantzan, baina hiru hilabete igaro eta gero onartu zuen makila pixka bat hautsi zela. Gainera, bakoitzak zeukan istorioarekin edonoiz dantzan egiteko gai baziren, guk zergaitik ez?

Udalekuetan garrantzia handia ematen zitzaion haurrek zeukaten jarrerari; denetarik bazegoen ere, gehienbat berriak zirenekin izan genituen arazoak, bizi izan dituzten egoeren ondorioz ez baitaude ohituta arauetara eta jaramon egitera. Horrelako hurrekin lana egitea oso aberasgarria izan da guretzat; batez ere, HVD erakundean zeuden langileak (hezitzaileak, pedagogok, psikologoak, irakasleak...) esperientzia handia zutelako eta asko ikasi dugulako beraingandik.

Aisialdirako tartea

Kanpamendua bukatu ondoren, motxila hartu eta oporretarako aukera ere izan genuen, Caribeko hondartza eta irlak bisitatuz Venezuelaren aurpegiak polita ezagutzeko aukera izan genuen.

Ondoren, berriro harrera-etxeetara itzuli ginen, azken asteak bertako eguneroko lanean igarotzera. Azken egunean, ezusteko afari eder bat prestatu ziguten, bertako haur eta lagun guztiekin. Agurtzeko modu polita izan zen. Agur edo hurrengo arte?

PANADERIA

POTERO

GREGORIO AZKUE

ETXEKO TEL. 943 60 43 17
DENDAKO TEL. 943 60 36 43
OKINDEGIKO TEL. 943 60 45 12

Eguberri on!

www.pikuia.es

eguneroko menua

JATETXEA
LANDETXEA
apartamenduak
bezeroentzako
aparkalekua

bereizitasuna
txerri txikia
(enkaraguz erreta, edo frijitua)

Laranga auzoa · Mutriku · Tel. 629105733 · luis@pikuia.es

Oraintxe ekin diogu bidaiari, sakabanaketaren errepideetan, 1530km ditugu aurretik, Kastellongo kartzelara iritsi eta bueltatzeko, gu lagunak besterik ez gara sakabanaketaren turistak, baina senideek hau astero, astero, astero bizi eta sufritu behar izaten dute, PNV eta Alderdi Sozialistak diseinatutako sakabanaketa politikaren ondorioz, nahikoa da! Ongi dakigu, hemen, ez gaudela denok, guk badakigu, ez gaude itxuak, estatuak eraikitako laino beltzeen zehar ikusten baiditugu, kendu dizkigutenak. Falta direnen oroimena ez da txikituko ez! Ez da desagertuko! hegoak ditu! Egunero datorkigu abesti batean, bakardadean, gure zelaietan, herriaren elkartasunean zoriontasun bidearen bila. Haren memoria mamuaren eskuetan dugu oraindik, orain, inoiz baino gehiago, indarkeria aurre aurrean agertzen zaigu, mamuak, dispertsioaren mamuak, bere atzaparrak luzatzen dituela gure etxetaraino, ezindugu onartu zentzurik gabeko ezarritako zigorra. Banatzen gaituen errepidearen kilometro bakoitzak, etxetik kanpo ematen ditugun egun bakoitzak, izena du, amatxo, aitatxo, askatasuna, zamina, gastu ekonomikoa, inpotentzia, tortura, ezina, elkartasuna, nekea, laguna, herria, istripua, hiltzailea. Aurre egin dezaiogun mamuari, egin dezagun bidea, egin dezatela bidea, izarren hautsa bilakatu dadila bizigai. Rosa, Arantza, Pilar, Alfonso, Jose Mari, Mari Karmen, Ruben, Iñaki, Asier, Argi, Iñaki, Sara, Leo, Karmele, Natividad maite zaituztegu, ez zaituztegu inoiz ahaztuko.

Burdinen artean askatasunaren oihuak ihes egiten du. Sakabanaketak sorrarazitako burdin nahaspiletatik bizitzaren edo heriotzaren oihuak negar zotinka ihes egiten du. Askotan errepidetako istripuak zortearekin edo patuarekin lotzen dira. Baina sakabanaketaren ondorioz gertatzen diren istripuak patuarekin lotu al da? Ez borobila. Sakabanaketak duen helburuetariko bat presoan zein beraien senideen artean izua sortzea da, eta horretarako noizbehinka derrigorrez istripuak egon, egon behar dira. Oraingo honetan, bi ume eta ama bat izan dira Estatuaren "lorpena". Zorionak zuen koldarkeriagatik!

EUSKAL PRESOAK EUSKAL HERRIRA

Herrira

U12 BILBORA

WWW.URTARRIAK12.COM

♦♦ eta erdi

Gure lehen aldia

Urduritasuna, ezjakintasuna eta irrika, ederra koketela! Badakigu aurretiaz antzekoetan ibili garela eta elkarrekin gustura gaudela, baina... momentua ote? Ondo aterako al da? Gustatuko ote zaigu esperientzia? Galdera gehiegi buruan...

Ez daukagu aurretiaz esperientziarik (logikoa den bezala) eta horrek urduritasunera eraman gaitzake... Baina kontuan izan beharko ditugu antzeko esperientziak, lehendik dugun kontaktua,... Izan ere, lehendik ezagutzen dugu elkar, gehiago edo gutxiago, baina txikitatik elkarrekin egon gara nolabait, eta antzeko gauzatxoak ere egin ditugu...

Beldurtzen gintuen beste gauza bat zera zen: eskakizunaren zain edo nolabait menpe egotea, nork egingo zuen gure mundurako sarrera-pausoa,... Baina, agian, alderantziz errazagoa izango da; alegia, gonbidapen esplizituaren zain egon beharrean, saltseatzen hasi, gauza desberdinak probatzen, pixkanaka-pixkanaka, presioarekin ito gabe... Nahiko eroso sentitzen naiz horrela planteaturik, ezetza emateko askatasun osoa edukitzeaz ere kontziente baikara bi aldeak.

Biok jarri dugu zerbaiteko proiektu honen nolakotasuna definitzeko, eta, ikusiko bagenu ez duela aurrera egingen, hobe hortxe lagatzea, ikasi dugunarekin gertatzea eta gustuko ditugun beste gauzei ere tartetxo bat ematea. Bueltatuko gara prest gaudenean.

Ez pentsa, bestalde, lehen aldi honetan hasieratik eta

bukerara arte inongo geldiunerik gabe ibiliko garenik. Pauso bakoitzarekin pozik geratu nahi dugu, asebeteta eta behin eta berriro eten eta hasi behar badugu, baita tarteko egunak lagata ere, ez zaigu axola.

Baina nola jakin ondo egiten ari ote garen? Horretarako dugu feedback-a, komunikazioa, zuzena edo ez zuzena; hitzena edota gorputzarenean, baina guztiz baliotsua dena bide honetan ikasten joateko eta lehenengo aldi honetan, lehen aldia denez gero, lortzeko zailak diren horiek pixkanaka jorratzen joateko.

Akaso lortu genuen bizikleta gainean jarri ginenetik erori gabe ibiltzea? Badaude batzuk, bai, baina ez da ohikoena, eta gehienok bueltatu egiten gara saiaketara, lasaiago hartuz, horrelaxe lortzen baita trebatzea.

Horrela ba, hementxe abiatzen gara, abenturatzeko honetan, guretzat lan eroso eta gustukoa izateko hartu beharreko erabakiak hartuta; Kalaputxiren irakurleei aholkularitza sexologiko, galdera, zalantza eta curiositateentzako txoko txiki bat eskaini nahian: *Bi ronbo eta erdi*.

Aurretiaz kazetaritzan esperientzia gutxidun lau lagun gara, sexologian eta genero arloan dugun formazioan oinarrituz, gure buruari planteatzen diogun helburua hau da: zuen galderei erantzuna ematea,... bide batez, galderarekin lotuta dauden beste auzien inguruan pistak ematea ere...

Horretarako idatzi ondoko emailera:

ixasexualitateeskola@gmail.com edo

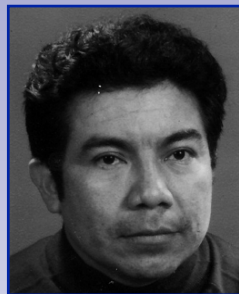
hilabete bakoitzaren hasieran Kalaputxiko buzoian laga. Beraz, has daitezela galderak.

Zure zain gaude!

IXA sexualitate eskola

IMA SUMAC
Zorionak atzeratu-
ta bada ere zure
familia guztia-
ren partez.

JOSE
Zorionak abendu-
duaren 29an
zure familia guz-
tiaren izenean.

NORA
Bixi-bixi zaude sor-
gintxo! Muxu asko
atxona eta amonak
eta izeko Vane eta
Rubenek. Matxe-
matxe. Zorionak!

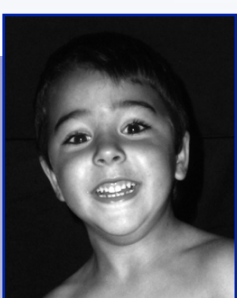
AMAIA
Sekretu bat dau-
kagu bihotzean
gorde dezazun:
Zenbat maite zai-
tugun amatxo!
Besarkada bat eta
Zorionak!!

ANTONIO
Zorionak atxona!
Abenduaren 19an
zure eguna! Muxu
potoloak familia guz-
tiaren partez, bereziki
Eneko, Gorka eta Ane-
rek. Maite zaitugu.

ANDER ETA IOSU
Din dan don, din dan don... Zorionak
bikote! urte bat gehitu, eta urte berri bat
hasiko duzuelako. Urte Berri Zoriontsu!

ADUR
Txipli-txapla pun!
6. urtebetetzia
ospatu daigun!
Zorionak aitxa,
ama eta Inarren
partez. Muaks.

ZIGOR
urteberri on eta
zorion!
Txo! hogeita
hamardanak?

MAIDER
Zorionak izeko!
Urrian izan arren
zure eguna muxu
handi-handi bat
famiaren partez,
bereziki Anerrek.

LEA-ARTIBAI
Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20
ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

DoISTU
ITSASOKO MOTORREN ALDAGAIK eta KONPONKETAK

Nasa Kalea. 5 - 20830 MUTRIKU - Gipuzkoa
Tfnoa.: 943 603872 / Muzikorra: 659 670233 / Faxa: 943 603078

YANMAR
MOTORES MARINOS DIESEL

Sole Diesel
PROFESIONALES MARINI

Eguberri
zoriontsua
eta
Urte berri on!

JARRI-TOKI

Jatetxea

- Eguneke menua eta karta
- Familia giroko bazkariak
- Enpresa bazkariak...

Tel. 943 60 32 39 - MUTRIKU

Denongana iristeko
era batera edo bestera
laguntasuna ematen didazuen
herriko talde nahiz banako guztioi.

Bihotzez eskerrak!

Urte-berrian ere elkarlanean,
egin daigun Kalaputxi!

Zorionak

1952. urtean eskolarako bidean, Josefa Goiburu maistriarengana.

Ezkerretik hasita: Eloisa Galparsoro, Mari Carmen Galparsoro eta Loreto Galparsoro.

ANSORREGI
Eguberri on eta Urte berri zoriontsu!
Oinetakoak
Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

IÑIGOBELÉN
Herikide guztioi Urte berri on, aske eta osasuntsuagora
euskal preso eta iheslariak etxera

ZAINTZAKO BOTIKAK**ABENDUA: Gaueko 10ak arte.**

17tik 20ra Apraiz
 21etik 23ra Otxagabia
 24tik 27ra Zalduegi
 28tik 30era Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 31 Otxagabia

URTARRILA: Gaueko 10ak arte.

1 eta 3 Otxagabia
 4tik 6ra Apraiz
 7tik 10era Burgoa
 11tik 13ra Zalduegi
 (zapatu goizian Otxagabia)
 14tik 17ra Apraiz
 18tik 20ra Otxagabia
 21etik 24ra Zalduegi
 25etik 27ra Burgoa
 (zapatu goizian Apraiz)
 28tik 31ra Otxagabia

Gaueko 10etatik aurrera
ELGOIBARREN
 ikus 4. orrialdea

Abenduak 22, zapatua

San Tomas azoka Goiko plazan

**Okelar Bertso Paper Sariketako
sari banaketa**

Bertso Bazkaria

MENDI IRTEERAK

**URTE BERRI
EGUNA
ARNON**

BURUMENDI M.T.

ABENDUROCK 2012!!

kontzertu danak 23:00tan

Abenduak 21
Andrakan, Gaztetxian

Abenduak 22
MRK gaua, Gaztetxian

Abenduak 28
Mutürbeltz, Zubiaramen

Antolatzailea MRK

Euskararentzat bidea ez da
erraza eta leuna;
hala eta guztiz ere, argituko da
noizbait bere etorkizuna.
Hizkuntza dugu herriak duen
benetako ondasuna;
Urte Berriak dakarkiola
geureari osasuna.

**Eguberri Zoriontsu eta
Urte Berri On!**

DEBABE UDAL EUSKALTEGIA

Sabanika aldapa, 4 · Telf: 943 60 30 94 · eusk.mutriku@udal.gipuzkoa.net

- ▶ Etxea apaintzeko proiektuak
 - ▶ Altzariak
 - ▶ Sukaldeak
 - ▶ Leiho mistoak (egurra eta aluminioa)

Gabon zorion eta urte berri on!

ARROZTEGIA

BARRUETABEÑA Hnos, S.A.

Errenteria auzoa, z/g · ONDARROA

Tel.: 94 683 18 07 · e-posta: barrueta@barruetabena.com

YURRITA
GASTRONOMIKA

1867tik

Gastronomia:

gure pasioa 1867tik

Eguberri zoriontsu eta Urte-berri on!